

"הַשְׂרַח הַחֲלָבִי" לַתּוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר בראשית
פרשת ויחי

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)
תל-אביב תשס"ו – 2005

© כל הזכויות שמורות למרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב) המבקש לצטט מהספר

רשאי לעשות כן, בתנאי שיציין את שם הספר, ואת שם המוסד שהוציאו לאור:

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב)

מצרים לפרעה כי מכרו
מצרים איש שדוהו כי חוק
עלהם הרעב ותהי הארץ
לפרעה: ואת העם העביר
אתו לעדים מקצה גבול
מצרים ועד קצהו: רק ארמת
הכהנים לא קנה כי חק
לכהנים מאת פרעה ואכלו
את חקם אשר נתן להם פרעה
על כן לא מכרו את אדמותם:
ויאמר יוסף אל העם הן קניתי
אתכם היום ואת אדמתכם
לפרעה הא לכם זרע וזרעתם
את האדמה: והיה בתבואת
ונתתם חמישית לפרעה
וארבע הידיה יהיה לכם לזרע
השדה ולאכלכם ולאשר
בבתיכם ולאכל לטפכם:
ויאמרו החיות נמצא חן
בעיני אדני והיינו עבדים
לפרעה: וישם אתה יוסף לחק
על היום הזה על ארמת
מצרים לפרעה לחמש רק
ארמת הכהנים לבדם לא
היתה לפרעה: וישב ישראל
בארץ מצרים בארץ גשן
וואחזו בה ויפרו וירבו מאד:
ויהיו יעקב בארץ מצרים שבע
עשרה שנה ויהי ימי יעקב
שני חייו שבע שנים וארבעים

כט ומאת שנה: ויקרבו ימי
ישראל למות ויקרא לבנו
ליוסף ואמר לו אם נא
מצאתי חן בעיניך שים נא
ידך תחת ירכי ועשית עמדי
חסד ואמת אל נא תקברני
במצרים: ושכבתי עם אבתי
ונשאתני ממצרים וקברתני
בקברתם ויאמר אנכי אעשה
כדברך: ויאמר השבעה לי
וישבע לו וישתחו ישראל
על ראש המטה:
מח" ויהי אחרי הדברים האלה
ויאמר ליוסף הנה אביה חלה
ויקח את שני בניו עמו את
מנשה ואת אפרים: ויגד
ליעקב ויאמר הנה בנה יוסף
בא אליה ויתחזק ישראל וישב
על המטה: ויאמר יעקב אל
יוסף אל שוי נראה אלי בלון
בארץ כנען ויברך אתי: ויאמר
אלי הנני מפרה והרבותי
ונתתי לקהל עמים ונתתי
את הארץ הזאת לזרעה
אחריה אחוזת עולם: ועתה
שני בניה הנולדים לה בארץ
מצרים עד בא אליה מצרימה
ליהם אפרים ומנשה נראו
ושמעון יהיו לי ומולדתה

אשר הולדת אחריהם לה
יהיו על שם אחיהם יקראו
בנחלתם: ואני בבאי מפדן
מתה עלי רחל בארץ כנען
בדרך בעור כברת ארץ לבא
אפרתה ואקברה שם בדרך
אפרת הוא בית לחם: וירא
ישראל את בני יוסף ויאמר
מי אלה: ויאמר יוסף אל
אביו בני הם אשר נתן לי
אלהים בזה ויאמר קחם נא
אלי ואברכם: ועיני ישראל
פברו מוקן לא ויכל לדאות
ויגש אתם אליו וישק להם
ויחבק להם: ויאמר ישראל
אל יוסף ראה פניך לא פללתי
והנה הראה אתי אלהים גם
את זרעה: ויוצא יוסף אתם
מעם ברפיו וישתחו לאפיו
ארצה: ויקח יוסף את שניהם
את אפרים בימינו משמאל
וישראל ואת מנשה בשמאלו
מימין ישראל ויגש אליו:
וישלח ישראל את ימינו
וישם על ראש אפרים והוא
הצעיר ואת שמאלו על ראש
מנשה שכל את ידיו כי מנשה
הבכור: ויברך את יוסף ויאמר
האלהים אשר התהלכתי אבתי
לפניו אברהם ויצחק האלהים

אפרים: 2. ויגד - וכבר ליעקוב וקאל הוודא בנך יוסף אינא אליך ותקווא ישראל ונלס עלא אלפרסיה: 3. ויאמר - וקאל יעקוב אלא יוסף סאיק אלכאפי אתגלא אליי פי לח פי ארץ כנען וברך אליי: 4. ויאמר - וקאל אלי הוודאני מינימך ואכתוך ואגעלך לגוק אומם ואגעל אלא אלארץ הארי לנסלך תבעך מילך אלהר: 5. ועתה - והלא תנין בניך אלמוולדך לך פי ארץ מצר היתא מגי אליך למצר לי הימה אפרים ומנשה כראובן ושמעון יכונ לי: 6. ופולדתך - ומוולדתך אלדי תכליך תבעהון לך יכונ עלא איסים אכוחהון יתסמו פי ורתתהון: 7. ואני - ואנא פי מני מפך <פתית> עלי רחל פי ארץ כנען פי טריק פי עאר כימיקד מיל מן אלארץ למגי לאפרת ודפנתהא תם פי טריק אפרת היא בית לחם: 8. וירא - ונצר ישראל אלא בנין יוסף וקאל מנן הדולי: 9. ויאמר - וקאל יוסף אלא אבו בניי הימה אלדי עסא לי אלרב הינא וקאל קרמהון הלאן אליי ואברכהון: 10. ועיני - ועין ישראל תקלו מן אלכתיאריה לם יגציר לינצור וקדם ליהון אליה וקבל ליהון וענק ליהון: 11. ויאמר - וקאל ישראל יוסף נצור וגדך לם עדקת ליאקסע והוודה ארוזה לי אלרב אינא אלא נסלך: 12. וירא - וברג יוסף ליהון מן ענר רכאבו וסגד לווגה על ארץ: 13. ויקח - ואבד יוסף אלא תגינהון אלא אפרים פי ימינו מן סמאל ישראל ואלא מנסה פי סמאלו מן ימין ישראל וקדם אליה: 14. וישלח - ומד ישראל אלא ימינו וגעל על ראס אפרים והוא אלזניד ואלא סמאלו עלא ראס מנסה פרו אלא ידיה אין מנסה אלכיביד: 15. ויברך - וברך אלא יוסף וקאל אלרב אלדי תמאצו אבאתי קידמו אברהם ויצחק אלרב מקווית

אלארץ לפרעון: 21. ואת - ואלא אלקום פוזה אלל לל קורא מן טרף תיכים מצר וחיתא סדאמה: 22. רק - פקט ארץ ליקסום לם סתרא אין ריסיס ליקסום מן ענר פרעון ויאכלו אלא רסמהון אלדי עסא ליהון פרעון עלא דאליך לם באעו אלא אראציהון: 23. ויאמר - וקאל יוסף אלא אלקום הוודא שתאריה ליתן אליהם ואלא אראציהון לפרעון האיי ליתן ודע ותודעו אלא אלארץ: 24. והיה - ויכון פי סלוע לסגלאת ותעטו בימים לפרעון וארבע סוק יכון ליתן לזרע אלתקליה ולאבילכתן ולאליי פי ביותכון וכל אכל למפלטון: 25. ויאמר - וקאלו עיישתנא נהנר הן פי חגית פירי ונסיר גביד לפרעון: 26. וישע - וגעל ליהא יוסף ליל ריסיס היתא אליהם הארא עלא ארץ מצר לפרעון לל בימים פקט ארץ ליקסום לוותרהון לם כאנית לפרעון: 27. וישב - וגלם ישראל פי ארץ מצר פי ארץ גוסן וסתמלכו פיהא ונמיו ונחמד נרא

ויח 28. ויחי - ועש יעקוב פי ארץ מצר סבתעסר סניה וכאן איאם יעקוב סנן חיתו מייה וסבעה וארבעין סניה: 29. ויקרבו - וקרבו איאם ישראל לימות ונרא לאבנו ליוסף וקאל לו אנכאן הלאן וגרת חן פי הצרתך געל הלאן ירך תחת ורכי ותענע מעי פצל וחק לא הלאן תרפני פי מצר: 30. ושכבתי - ואסגניע מע אבאתי ותתמלני מן מצר ותדפיני פי מדפינן]תון וקאל אנא אצנע כי כלמאך: 31. ויאמר - וקאל חליף לי וחלף לו וסגד ישראל עלא ראס אלפרסיה:

מח

1. ויחי - וכאן בעד אלכלם הדולי וקאל ליוסף הוודא אבוך מריך ואכר אלא תנין בנינו מעו אלא מנסה ואלא

לראות, ומעין זה ב: למנת, ג: חסבת - חשבתי - נרדפים, 14. שכל - פיל, וכן ב: ג: צלח - חשיל, כתיב ורשי: כתרנו. אונימנין, כהשכל חכמה השכל את ידיו, 15. התהלכו וגו' - וכן ב: אשר התהלכתי לפניך מנעורי עד היום חזק, פסוקי - מנעורי, וכן ב:

22. תכנינו - וכן ב: כמרים, כעקבות היא (כומריא), וכן בפסוק 26. בדומה לנהג בשרה המעריכי, ראה בראשון 1998, עמ' 38. מראה עתה אכישור 2001, עמ' 73-76. 24. חדת - ב: אלקימט - חלקים, ולאכל - ולאכל, ב: וליתמעם - ותאכלו.

מח

10. מוזן - ב: מן שוולית, ג: שוולית - נרדפים, 11. פלתי - האמנתי

הִרְעָה אֹתִי מַעֲוֵי עַד-הַיּוֹם
 הַזֶּה׃ הַמֶּלֶךְ הַגָּאֵל אֹתִי מִכָּל-
 רָע וַיְבָרֶךְ אֶת-הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא
 בָּהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתִי אֲבֹרָהִם
 וַיִּצְחָק וַיִּדְגּוּ לִדָּב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃
 וַיֵּרָא יוֹסֵף כִּי-יֹשִׁית אֲבִיו יֵד-
 וַיִּמְנוּ עַל-רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיִּדַּע
 בְּעֵינָיו וַיִּתְמַךְ יָד-אֲבִיו לְהַסִּיד
 אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ-אֶפְרַיִם עַל-
 רֹאשׁ מְנַשֶּׁה׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-
 אֲבִיו לֹא-כֵן אֲבִי כִי-זֶה הַבֶּכֶר
 שֵׁים יְמִינָהּ עַל-רֹאשׁוֹ׃ וַיִּמָּאן
 אֲבִיו וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי בְנֵי יָדַעְתִּי
 גַם-הוּא יִהְיֶה-לָּעַם וְגַם-הוּא
 יִגְדֹל וְאוֹלָם אַחִיו הַקָּטָן יִגְדֹל
 מִמֶּנּוּ וַזֶּרְעוֹ יִהְיֶה מְלֹא-הַגּוֹיִם׃
 וַיְבָרֶכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר
 בָּרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ
 אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וּכְמְנַשֶּׁה
 וַיִּשֶׂם אֶת-אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה׃
 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף
 הִנֵּה אֲנִי מֵת וְהִיהָ אֱלֹהִים
 עִמָּכֶם וְהִשִּׁיב אֹתְכֶם אֶל-אֶרֶץ
 אֲבֹתֵיכֶם׃ וְאֲנִי נָתַתִּי לָךְ
 שְׂכֵם אֶחָד עַל-אֲחִיךָ אֲשֶׁר
 לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֹמְרֵי בְּחֶרְפִי
 וּבְקִשְׁתִּי׃
 וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל-בָּנָיו וַיֹּאמֶר
 הָאֵסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת

אֲשֶׁר-יִקְרָא אֹתְכֶם בְּאַחֲרִית
 הַיָּמִים׃ הִקְבְּצוּ וּשְׁמַעוּ בְנֵי
 יַעֲקֹב וּשְׁמַעוּ אֶל-יִשְׂרָאֵל
 אֲבִיכֶם׃ רְאוּכֶן בְּכָרִי אֹתָהּ
 כָּחִי וְרֹאשִׁית אוֹנִי יוֹתֵר שְׂאֵת
 וַיּוֹתֵר עַז׃ פָּחוּ כַּמִּים אֶל-תּוֹתֵר
 כִּי עָלִית מִשְׁכַּבִּי אֲבִיךָ אֲז
 חָלַלְת יָצְעִי עָלָה׃
 שְׁמַעוֹן וְלֵוִי אֲחִים כָּלִי חֲמָס
 מִכְרֹתֵיהֶם׃ בְּסוֹדִם אֶל-תִּבְא
 נַפְשִׁי בְּקֹהֶלֶם אֶל-תַּחֲדִי כְּבֹדִי
 כִּי בְּאֶפֶס הִרְגוּ אִישׁ וּבְרַצְנָם
 עָקְרוּ-שׂוֹד׃ אֲרֹר אֶפֶס כִּי עַז
 וַעֲבַרְתֶּם כִּי קִשְׁתָּה אַחֲלֶקֶם
 בַּיַּעֲקֹב וְאֶפֶס בְּיִשְׂרָאֵל׃
 וַיְהוֹדֶה אֹתָהּ יִזְדֹּקָה אֲחִיךָ יִדְדָה
 בְּעֶרְףְּ אֲבִיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לָהּ בְּנֵי
 אֲבִיךָ׃ גִּיד אֲרִיָּה יְהוֹדֶה מִטְרָף
 בְּנֵי עָלִית כִּרְע רַבֵּץ כְּאֲרִיָּה
 וְכִלְבִּיא מִי וְקִימָנִי׃ לֹא-יִסּוּר
 שִׁבְט מִיְּהוּדָה וּמַחֲקֶק מִבֵּין
 רַגְלָיו עַד כִּי-יָבֹא שׂוֹלָה וְלֹ
 יִקָּהֶת עַמִּים׃ אֲסוּרִי לִגְפֹן עִירָה
 וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֲתָנֹ כַּבֵּס בֵּין
 לְבָשׁוֹ וּבְרִם-עֲנָבִים סוּתָה׃
 חֲכַלְלוּ עֵינַיִם מִיָּין וּלְבָן-שִׁנַּיִם
 מִחֶלֶב׃

וַיְבָרֶךְ לַחוּף יָמִים יִשְׁכֵּן וְהוּא
 לַחוּף אֲנִית וַיִּרְכַּטוּ עַל-צִידָן׃
 וַיִּשְׁכַּר חֲמֹר גֶּרֶם רַבֵּץ בֵּין
 הַמִּשְׁפָּתִים׃ וַיֵּרָא מְנַחֵם כִּי
 טוֹב וְאֶת-הָאָרֶץ כִּי נַעֲמָה וַיֵּט
 שְׁכָמוֹ לִסְבֵּל וַיְהִי לְמַס-עֶבֶד׃
 הֵן יָדִין עַמּוֹ כְּאַחַד שְׁבָטֵי
 יִשְׂרָאֵל׃ יְהִי-דִין נָחֵשׁ עָלָי-
 דֶרֶךְ שְׁפוּפֹן עָלִי-אֲרֹחַ הַנֶּשֶׁף
 עֲקֹבִי-סוֹס וַיִּפֹּל רַכְבּוֹ אַחֲוָר׃
 לִישׁוּעָתָה קִוִּיתִי יְהוָה׃
 גִּיד גִּידוֹד יִגְוֹדֵנִי וְהוּא
 יִגֵּד עֲקֹב׃
 מֵאֲשֶׁר שְׁמָנָה לַחֲמוֹ
 וְהוּא יִתֵּן מִעֲדָנֵי-מֶלֶךְ׃
 נִפְתְּלוּ אֵילָה שְׁלַחָה
 הִנָּתַן אֲמִרֵי-שֹׁפָר׃
 בֶּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת
 עָלִי-עֵינַי בְּטוֹת צַעֲדָה עָלִי-
 שׂוֹד׃ וַיִּמְרֹדוּ וּרְבֹו וַיִּשְׁטַמְהוּ
 בְּעָלֵי חֲצִים׃ וַתֵּשֶׁב בְּאִיתָן
 קִשְׁתִּי וַיִּפְּצוּ זֶרְעִי יָדָיו מִיָּדִי
 אֲבִיר יַעֲקֹב מִשֵּׁם רָעָה אֲבִן
 יִשְׂרָאֵל׃ מֵאֵל אֲבִיךָ וַיַּעֲזֹרֶךְ
 וְאֵת שׂוֹדִי וַיְבָרֶכְךָ בְּרֹכַת שָׁמַיִם
 מֵעַל בְּרֹכַת תְּהוֹם וּבְרֹכַת תַּחַת
 בְּרֹכַת שׁוֹרִים וּרְחִם׃ בְּרֹכַת
 אֲבִיךָ גִּבְרוֹ עַל-בְּרֹכַת הַיָּרֵד
 עַד-תֵּאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם תִּהְיֶינָּה

7. ארזי - מלעז נצבהוץ אין קווי וכלקהוץ אין צעב אקסמהוץ פי יעקוב ואברהוץ פי ישראיל:
8. יהודה אתה - ישכרוץ אבווהץ ידץ פי רקבית עדווינץ יסגוז לך בנין אבוץ: 9. גור - גור אלסבע יהודה מן אלכטף יא בני טליעית רכע ברץ - כיל סבע וכילכוויה מיט יקמה: 10. לא - לס יזול קציב אלחיכים מן יהודה וראסים מן בן אקדמו חיתא אין יגי אלמשיח ולו יתגווקו אלואמס: 11. אסרי - ראביס לל דלייה שחטו ולל דארוץ בנין אתגתו כאסיל פיל כמר לבסו ופי מאיית אלעיניב חוכה: 12. חכלילי - אחמר לעיון מן אלכמר ואבייץ סנין מן אלחליב: 13. זבולון לחפית אלכחור יסכח והוא לחפית אלמרכיב וחכמו ואציל חיתא צידא: 14. יששכר חמאר מעאצים בארץ בן אלסאפיץ: 15. וירא - ונצר ריאהו אין חסך ואלא אלארץ אין לדידיה ומד ביתמו ליחמיל ונצר לבאג כדאמיה: 16. דן ישראיע קומו כי ואחד אסבס ישראיל: 17. יהי - יכון דן חנס עלא אלטריק תעבאן עלא סיכיה לאסיע כעיב אלכיל וראמי ראכבו לוודא: 18. לישועתך - לפרגן סתרגיית יא אללה: 19. נר עסכר יעסכרו מינו והוא יתעסכר פיל אווכיד: 20. סאסר סמינו טועמו והוא יעסי לראיית אלמאליך: 21. נפתלי גוליה מבעזתיה גאעיל אקוואל אלחסנין: 22. בן - גינץ מתמין יוסף גינץ מתמין עלא אלעין בנאת פסכאת עלא צור: 23. ויפריחו - ומרמרו ונסאבו ועדו צחבין נססיכ: 24. ותשב - וגלסית פיל קוויה קוסו וארהבו זנוד אידיה מן קדאם גליל יעקוב מן תם מקווית נסל ישראיל: 25. סאל - מן טאייק אבוך ויעינך ואלא אלכאפי ויברכך ברכת אלסמא מן פוק ברכאת אלגימיר ברכת תחת ברכאת אלכאב ואלאים: 26. ברכת - ברכאת אבוך קוויז על ברכאת אגראי חיתא שהוויית יפאעי דהר

גמל - מורעו: 3. שילה - אל משיח אלדי אלמלך אילו - המשיח אשר השלמת לו: 11. עיר - שחשו - 3. גחשו - הצורה הנכונה ופדש ענבים - כי ענבים, וכן 3. 12. חכלילי - אדם: 3. מחסיר - כאדים, כתא, 13. וירכזו - תבולו מנין לצידה, וכן 3. 14. חמשפתים - בין השורות, בין התחומים, כתא, כרשי ורסס נבין אלצפין: 15. ויפ שכמו למבל - 3. ומיאל כתפו ליחסיל ניד אלסריקא - ויפ כתפו לשאת אח על התורה, וראה רשי: למבל עול תורה עכד - עבודת 3. פאלית, 3. ומייל כתפו לל נקל ונאיר לל כרג כאדים - הויסה כתפו להכלה חזיה לקס עוכד, 20. מאסר - 3. מן סכמ אסר - משכמ אסר, מעדני - לדאיות - 3. לראי, 3. סלד, 21. שלשה - 3. כמלוקה - משולחת, משוחררת, והשוה רשי: אלה משולחת לדון, 22. בן פרת - ענף יקר ערך, וראה סצריך לנחם כמו 3. ניצן אלמיתסיר, וכמו 3. נצנן מיתסיר - ענף פורת, וראה ראביץ, וראה רמבין: נמץ שבו פארות רבות, 24. ותשב - וישבת, וכן 3. אך 3. וסכר, וישו - והחזקו, נר את המילה מן פור, וכן 3. רעה אכן ישראל - ספרגם את ארץ ישראל, וכן 3. סיקחת אבאת ובנין ישראל -

אלי מן זגרי חיתא אליום האדא: 16. המלאך - אלמלאך אלמאכד אלי מן גמיע ראדי יבארץ אלא אלגולמאן ויתסמא פיהוץ סמי ואיסים אבאתי אברהים ויצחק ויכתרו מיתיל סמך אלכחור לל כותרא פי מאכין אלארץ: 17. וירא - ונצר יוסף אין געל אבו יד ימינו עלא ראס אפרים וציעיב פי חצריה וסנר יד אבו ליזוויל ליחא מן עלא ראס אפרים ליחטהא עלא ראס מנסה: 18. ויאמר - וקאל יוסף אלא אבו לס כירא אבי אין האדא אלככיבד געל ימינך עלא ראסו: 19. וימאן - ומרד אבו וקאל עריפית בני עריפית איצא הוא יכון לל קום ואיצא הוא יעצם ופלאבין אבו זגיר יעצם אכתר מינו ונסלו יכון מלו אלסיעוב: 20. ויברכם - וברכהוץ פי ואלץ אליום קאיילא פיך יברך ישראיל קאיילא ינעלך אלרב מיתיל אפרים ומיתיל מנסה וגעל אלא אפרים קדם מנסה: 21. ויאמר - וקאל ישראיל אלא יוסף הוודא אנא ראיח במות ויכון אלרב מעכח וירגיע ליכון אלא ארץ אבתכו: 22. ואני - ואנא עסית לך קיסים ווד עאן אכוותך אלדי אכרת מיד אלאמורי פי צלאתי ופי תכודעי:

מס

1. ויקרא - ונדא יעקוב אלא בנינו וקאל אנגמעו ואכביד ליכון אלא אלדי יתעדף ליכון פי אכרית אלאיאס: 2. חקבעו - אנגמעו וסמעו בנין יעקוב וסמעו מן ישראיל אבוכוץ: 3. ראובן כיכרי אינתא קוויי ואוולת חילי אווד פיל איומיה ואווד פיל צלטאניה: 4. פחו - אסתעגלת כיל מא לס תפצלת אין טליעית מסגיע אבוך חן ברלת אלדי עלא פרסי טיליע: 5. שמעון ולוי אכוויה ערית צילים עדתהוץ: 6. בסדם - פיסרהוץ לא תרכול נפסי פי נוקהוץ לא יגמייע כראמי אין פי גצבהוץ קתלו רגול ופירצהוץ קלעו צור אלעאדה:

16. ויחזו לרב - וירכו כמו דני ויס לרוב, כתא, 3. ויחזו לל כותרא - ויפרו לרוב, 19. מלא חנוים - 3. חאכים פיל שקוב - שלם בעמים, 22. בחרבי ובקשתי - כתפילחי ובקשתה, וכן 3. פי צלאתי ופי מולביתי.

מס

1. חייפ - 3. אלזכאן - הזכר, 3. דער שאת ויחז עו - יחזר בכהונה ויחזר במלכות, וכן 3. סיפצל פיל אהמיה וסיפצל פיל צלמניה כעקבות תיא ופירש רשי, 4. פחו וגר - נחפות כמים, לא חיוותר, כי עלית משכבי אבך כאשר חיללת אשר על יצועי עלת, וכן 3. 6. עקרו שור - עקרו חמט ואיכ, וכן 3. בעקבות תיא, 8. יד כשרף איכד - 3. ידך תיקוה עלא ערוינך - ידך יכרז על איכד, כתא, 9. במרץ - 3. מן אלפימיסה - מן המרפה - נרדפים, רכץ - כרץ - סיכל אחרות מן רבין, 3. בך - ישב על ברכה, 10. לא ישר וגר - לא ישר שבם השלמן מהורה ומהקק סבין רגליז עד אשר יבא המשיח, ולו יתאספו העמים, ומעין זה 3. פרס לצידהץ שכן רגליהץ מן בני כיתו - מבני ביה, 3. מן

לראש יוסף ויוסף ויהודה
אחיו:

בנימין ואב יוסף בבקר ואכל
עד ולערב יחלק שלל: כל-
אלה שבטי ישראל שנים עשר
וזאת אשר דבר להם אביהם
ויברך אותם איש אשר
כברכתו ברוך אתם: ויצא אותם
ויאמר אלהם אני נאסף אל-
עמי קברו אתי אל-אבותי אל-
המערה אשר בשדה עפרון
החתי: במערה אשר בשדה
המכפלה אשר על-פני-ממרא
בארץ כנען אשר קנה אברהם
את-השדה מאת עפרון החתי
לאחות-קבר: שמה קברו את-
אברהם ואת שרה אשתו שמה
קברו את-יצחק ואת רבקה
אשתו ושמה קברתי את-
לאה: מקנה השדה והמערה
אשר-בו מאת בני-חית: ויכל
יעקב לצות את-בניו ויאסף
רגליו אל-המטה ויגוע ויאסף
אל-עמיו: ויפל יוסף על-פני
אביו ובך עליו וישק-לו: ויצא
יוסף את-עבדיו את-הדפאים
לחנט את-אביו ויחנטו
הדפאים את-ישראל:
וימלאו-לו ארבעים יום כי כן

וימלאו ימי החנטים ויבטו אתו
מצרים שבעים יום: ויעברו
ימי בכייתו וידבר יוסף אל-בית
פרעה לאמר אם-נא מצאתי
חן בעיניכם וברו-נא באוני
פרעה לאמר: אבי השביעני
לאמר הנה אנכי מת בקברי
אשר פיתתי לו בארץ כנען
שמה תקברני ועתה אעלה-נא
ואקברה את-אבי ואשובה:
ויאמר פרעה עלה וקבר את-
אביה כאשר השביעך: ויעל
יוסף לקבר את-אביו ויעלו
אתו כל-עבדיו פרעה וקני ביתו
וכל זקני ארץ-מצרים: וכל
בית יוסף ואחיו ובית אביו
רק טפס וצאנס ויבקרם עוזו
בארץ גשן: ויעל עמו גם-רכב
גם-פרשים ויהי המחנה כבוד
מאד: ויבאו עד-גזן האטוד
אשר בעבר הירדן ויספרו-שם
מספר גדול וכבוד מאד ויעש
לאביו אבל שבעת ימים: וירא
יושב הארץ הכנעני את-
האבל בגזן האטוד ויאמר
אבל-כבוד זה למצרים על-כן
קרא שמה אבל מצרים אשר
בעבר הירדן: ויעשו בניו לו כן
כאשר צוה: וישאו אתו בניו
ארצה כנען ויקברו אתו

במערת שדה המכפלה אשר
קנה אברהם את-השדה
לאחות-קבר מאת עפרון החתי
על-פני ממרא: וישב יוסף
מצרימה הוא ואחיו וכל-
העולים אתו לקבר את-אביו
אחרי קברו את-אביו: ויראו
אחי-יוסף כי-מת אביהם
ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב
ישיב לנו את כל-הדעה אשר
גמלנו אתו: ויצאו אל-יוסף
לאמר אביה צוה לפני מותו
לאמר: כה-תאמרו ליוסף אנא
שא נא פשע אחיה וחסא אתם
כי-דעה גמלוה ועתה שא נא
לפשע עבדיו אלהי אביה ויבך
יוסף בדברים אליו: וילכו גם-
אחיו ויפלו לפניו ויאמרו הננו
לה לעבדים: ויאמר אלהם
יוסף אל-תיראו כי התחת
אלהים אני: ואתם חשבתם
עלי רעה אלהים חשבה לטובה
למען עשה כיום הזה להחיות
עם-רב: ועתה אל-תיראו אנכי
אכלכל אתכם ואת-טפכם
וינחם אותם וידבר על-לבם:
וישב יוסף במצרים הוא ובית
אביו ויחי יוסף מאה ועשר
שנים: וירא יוסף לאפרים
בני שלשים גם בני מכיר בן-

יכונו לראש יוסף ולגיסים מפרוק אכוותו:
 27. בנימין כיל ריב יבסוף פיל ציכח יאכול נהביה ולל
 עישה יקסים סלב: 28. כל - גמיע הדולי אסכאט ישראל
 תנעסר והאדי אלדי כלאם ליהון אבוהון ובורך ליהון רגול
 אלדי כיברכתו בוך ליהון: 29. ויצו - ווצא ליהון וקאל
 אליהון אנא מנגימיע אלא קופי דפינו אלי אלא אבאתי
 אלא לימגרה אלדי פי הקלית עפרון אלחתי: 30. במערה
 - פיל מגרה אלדי פי הקלית אלמסווייה אלדי עלא קדאם
 ממרא פי ארץ כנען אלדי שתרא אברהים אלא אלחקליה
 מן ענד עפרון אלחתי למילך אלקבר: 31. שמה - תם
 דפנו אלא אברהים ואלא שרה וזגתו תם דפנו אלא יצחק
 ואלא רבקה וזגתו ותם דפגת אלא לאה: 32. מקנה -
 משתרא אלחקליה ואלמגרה אלדי פי מן ענד בנין חת:
 33. ויכל - וכמל יעקוב ליחוצי אלא בנינו וגמיע רגליה
 אלא אלפרסיה ותופה וגמיע אלא קוסו:
 3
 1. ויפל - ונטב יוסף על ונה אבו וביכי עליה וקבל לו:
 2. ויצו - ווצא יוסף אלא עבדו אלא אלחיקמא ליבליסמו
 אלא אבו ובלסמו אלחיקמא אלא ישראל: 3. וימלאו -
 וכמלו לו ארבעין יום אין כידיא יכמלו איאם בלסאמין
 ובכיו עליה מצריין סבעין יום: 4. ויעבדו - ופאטו איאם
 בכיו וכלאם יוסף אלא בית פרעון קאיילא אנכאן הלאן
 וגדית חץ פי חצרתכון כלמו הלאן פי חצרת פרעון
 קאיילא: 5. אבי הלפני קאיילא הוודא אנא ראיח באמות
 פי קברי אלדי הפרת לי פי ארץ כנען תם תרפיני והלאן
 אטלע הלאן ואדפון אלא אבי וארגע: 6. ויאמר - וקאל
 פרעון סלע ודפון אלא אבוך כאלדי חלפך: 7. ויעל -
 וסיליע יוסף לידפון אלא אבו וסלעו מעו גמיע עבד פרעון
 כתיאר ביתו וגמיע כתיאריה ארץ מצר: 8. וכל - וגמיע

יכונו לראש יוסף ולגיסים מפרוק אכוותו:
 27. בנימין כיל ריב יבסוף פיל ציכח יאכול נהביה ולל
 עישה יקסים סלב: 28. כל - גמיע הדולי אסכאט ישראל
 תנעסר והאדי אלדי כלאם ליהון אבוהון ובורך ליהון רגול
 אלדי כיברכתו בוך ליהון: 29. ויצו - ווצא ליהון וקאל
 אליהון אנא מנגימיע אלא קופי דפינו אלי אלא אבאתי
 אלא לימגרה אלדי פי הקלית עפרון אלחתי: 30. במערה
 - פיל מגרה אלדי פי הקלית אלמסווייה אלדי עלא קדאם
 ממרא פי ארץ כנען אלדי שתרא אברהים אלא אלחקליה
 מן ענד עפרון אלחתי למילך אלקבר: 31. שמה - תם
 דפנו אלא אברהים ואלא שרה וזגתו תם דפנו אלא יצחק
 ואלא רבקה וזגתו ותם דפגת אלא לאה: 32. מקנה -
 משתרא אלחקליה ואלמגרה אלדי פי מן ענד בנין חת:
 33. ויכל - וכמל יעקוב ליחוצי אלא בנינו וגמיע רגליה
 אלא אלפרסיה ותופה וגמיע אלא קוסו:
 3
 1. ויפל - ונטב יוסף על ונה אבו וביכי עליה וקבל לו:
 2. ויצו - ווצא יוסף אלא עבדו אלא אלחיקמא ליבליסמו
 אלא אבו ובלסמו אלחיקמא אלא ישראל: 3. וימלאו -
 וכמלו לו ארבעין יום אין כידיא יכמלו איאם בלסאמין
 ובכיו עליה מצריין סבעין יום: 4. ויעבדו - ופאטו איאם
 בכיו וכלאם יוסף אלא בית פרעון קאיילא אנכאן הלאן
 וגדית חץ פי חצרתכון כלמו הלאן פי חצרת פרעון
 קאיילא: 5. אבי הלפני קאיילא הוודא אנא ראיח באמות
 פי קברי אלדי הפרת לי פי ארץ כנען תם תרפיני והלאן
 אטלע הלאן ואדפון אלא אבי וארגע: 6. ויאמר - וקאל
 פרעון סלע ודפון אלא אבוך כאלדי חלפך: 7. ויעל -
 וסיליע יוסף לידפון אלא אבו וסלעו מעו גמיע עבד פרעון
 כתיאר ביתו וגמיע כתיאריה ארץ מצר: 8. וכל - וגמיע

חננו... פחננת, וחלכו בעקבותיו שני תרגומים לתורה מעיראק ותרגום אחד
 סנפטן אפריקה, ראת במרוס, אביסור 2001, עמ' 70-71. 11. אבל
 פאצייס - תרגם את הסם: 3. אבל סמר. 31. וידיכר על לבם - 3: וכלם
 חסליאית עלא קלבוהן - וידיכר נחומים על לבם, בעקבות ה'יא וסמל
 תנחומין על לבוהן. 33. על ברכי יוסף - תיחל יוסף, וכן ב, אך ג, אחרבו
 עלא רוכב יוסף - נדלו על ברכי יוסף.

ספרים אבות וכני ישראל, ושני התרגומים בעקבות ת'יא ון אבהן ובגין
 ורעא וישראל. 27. קי - שלל, כת'יא וברשי: לשון כזה ושלל, הסתורגם
 עדאד, וכן ג, אך 3: מאל אלעדיז - דין האויב.
 3
 2. לחננו - ויחננו - לכננו, ויבסמו, וכן בפסוק 3 ובפסוק 26, וכן פג,
 בעקבות רשי: ענין מרשית בשמים הוא רסג תרגם במילה וזה לעכרית:

מִנְשָׁה יִלְדוּ עַל־בְּרֵכֵי יוֹסֵף:
 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֲחָיו אֲנֹכִי
 מֵת וְאֱלֹהִים פָּקֵד וַיִּפְקֹד אֶתְכֶם
 וַהֲעִלָּה אֶתְכֶם מִן־הָאָרֶץ

הַזֹּאת אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיָּעֶקֶב:
 וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לֵאמֹר פָּקֵד וַיִּפְקֹד אֱלֹהִים

אֶתְכֶם וַהֲעִלָּתִם אֶת־עַצְמוֹתַי
 מִצֵּה: וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן־מֵאָה
 וְעֶשֶׂר שָׁנִים וַיַּחְנֹטוּ אֹתוֹ
 וַיֵּשֶׁם בָּאָרֶץ בְּמִצְרַיִם:

בראשית ו' יח' ג

ישראל קאמאל דבר דכור אלרב ליכון וטלעו אלא ענאמי
מן הינא: 26. ויפת - ופת יוסף איכין מייה ועשר סגין
ובלסמו אלו ונגעל פיל סנדוק פיי מצר:

מנסה אנוולדו ורבא יוסף: 24. ויאמר - וקאל יוסף אלא
אבוותו אנא ראיח כמות ואלרב דבר דכור ליכון ויטלע
ליכון מן אלארץ האדי אלא אלארץ אלדי חלף לאברהם
ליצחק וליעקוב: 25. וישבע - וחלף יוסף אלא בנן

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)
תל-אביב תשס"ו - 2005